

ПРАВОМОЩИЯ
на
НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ
НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

предоставени с нормативни актове

Юли 2024

Местното самоуправление е гарантирано от **Конституцията на Република България** - член 2, ал.1 определя, че Република България е единна държава с местно самоуправление. Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Правото на общините да се сдружават е също конституционно гарантирано.

Европейската харта за местното самоуправление определя правото на местните власти да се сдружават за защита на техните интереси.

Принципите на чл.137 от Конституцията на Република България са доразвити в чл.9 от **Закона за местното самоуправление и местната администрация**. С него се регламентират основните правомощия на Националното сдружение на общините в Република България, както и условията за тяхното осъществяване.

Същностната роля в държавното управление на страната ни, която изпълнява местното самоуправление и неговия законен представител Националното сдружение на общините, е намерила място в разпоредбите на редица законови и подзаконови актове.

Нормативните актове, които отреждат участие на НСОРБ при формиране на националните политики може да се класифицират най-общо като: устройствени (за местното самоуправление), процесуални, финансови, по секторни политики.

1. ПРАВОМОЩИЯ В УСТРОЙСТВЕНИ АКТОВЕ

1.1 КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (ДВ, БР. 56/13.07.1991г.

Чл.2 (1) Република България е единна държава с местно самоуправление

Чл.136 (1) Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление.

Чл. 137 (1) Самоуправляващите се териториални общности могат да се сдружават за решаване на общи въпроси.

(2) Законът създава условия за сдружаване на общините.

1.2. ЕВРОПЕЙСКА ХАРТА ЗА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

(ратифицирана от Народното събрание на РБ на 17 март 1995 г., в сила от 1 септември 1995 г.)

Член 10

Право на сдружаване на местните общности

1. Местните общности имат право при упражняване на техните правомощия да си сътрудничат и в рамките на закона да се сдружават с други местни общности за осъществяване на задачи от взаимен интерес.

2. Правото на местните общности да членуват в сдружение за защита и осъществяване на техните общи интереси и правото им да влизат в международни сдружения на местните общности трябва да бъдат признати във всяка държава.

3. Местните общности могат при условия, които могат да бъдат уредени със закон, да си сътрудничат с общности от други държави.

Член 4

6. В процеса на планиране и на взимане на решения, доколкото това е възможно, своевременно и по подходящ начин трябва да се взема становището на органите на местно самоуправление по всички пряко засягащи ги въпроси.

1.3. ЗАКОН ЗА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Чл. 9. Общините могат да се сдружават на доброволен принцип за решаване на общи въпроси и за постигане на цели от взаимен интерес.

(2) За защитата на своите общи интереси и за поддържане и развитие на местното самоуправление общините могат да създават **национално сдружение и регионални сдружения.**

(3) **Националното сдружение на общините има право да:**

- 1. представлява своите членове пред държавните органи;**
- 2. разработва предложения за промяна и усъвършенстване на правната уредба на местното самоуправление;**
- 3. подготвя становища и предложения по проектобюджета на страната в частта му за общините;**
- 4. осъществява контакти и взаимодействия със сродни организации от други страни, както и да членува в международни сдружения;**
- 5. осъществява и други функции, определени със закон и с учредителния акт.**

(4) **Правата по ал. 3 се упражняват при условие, че в националното сдружение членуват над две трети от общините в страната.**

2. ПРАВОМОЩИЯ ПО ФОРМУЛИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩИ ПОЛИТИКИ

2.1. Закон за нормативните актове

Чл. 27. (в сила от 4.11.2016 г.) Министерът - вносител на проект на нормативен акт, който подлежи на разглеждане от Министерския съвет, го изпраща заедно с предварителната оценка на въздействието по чл. 20 за съгласуване на органите, чиито правомощия са свързани с предмета на регулиране на предлагания акт или които са задължени да го прилагат, както и на НСОРБ, ако проектът е свързан с правомощия на общините.

2.2. Правилник за организацията и дейността на Народното събрание (с ранг на закон)

Чл. 73. (1) Законопроектите заедно с документите по чл. 70, ал. 2 и докладът на водещата комисия, на която са били разпределени, се предоставят на народните представители не по-късно от 72 часа преди началото на заседанието, в което ще бъдат разгледани, освен ако Народното събрание реши друго. Същият срок, ако Народното събрание не реши друго, се прилага и за разглеждане на законопроектите за второ гласуване.

(6) По законопроекти, свързани с правомощия на общините, председателят на водещата комисия изисква становище от Националното сдружение на общините в Република България.

2.3. Закон за публичните финанси

Чл. 54. (1) Общата изравнителна субсидия за местни дейности е предназначена да осигури минимално равнище на местните услуги в общините. **Механизмът за разпределението** на общата изравнителна субсидия по общини се определя със закона за държавния бюджет за съответната година.

(3) **Проектът на механизма се съгласува с НСОРБ.**

Чл. 55. (1) Размерът на целевата субсидия за капиталови разходи и **механизмът за неговото разпределение по общини** се определят със закона за държавния бюджет за съответната година.

(2) **Проектът на механизма се съгласува с НСОРБ.**

Чл. 71. (1) В рамките на бюджетната процедура **Министерският съвет**, по предложение на министъра на финансите, **приема стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни**

показатели.

(3) Стандартите за делегираните от държавата дейности **се разработват съвместно** от съответния министър, **НСОРБ** и министъра на финансите.

Чл. 77. (1) В сроковете по бюджетната процедура **НСОРБ** може да прави предложения за **общия размер на взаимоотношенията на общинските бюджети с централния бюджет и други предложения по проекта на държавния бюджет за съответната година в частта му за общините** и ги представя в Министерството на финансите.

(2) Министърът на финансите **провежда консултации с НСОРБ по направените от тях предложения по ал. 1.**

(3) За консултациите по ал. 2 се съставя двустранен протокол.

Чл. 79. (1) 4. Министърът на финансите изготвя и **внося в Министерския съвет протокола от консултациите с НСОРБ.**

2.4 Закон за обществените поръчки

Чл. 96. (3) Централни органи за покупки за нуждите на общините се създават с решение на съответните общински съвети по предложение на кметовете на общини. **НСОРБ** може да **изпълнява функциите на централен орган за покупки за възлагане на поръчки за нуждите на общините с решение на общото събрание.**

2.5 Закон за местните данъци и такси

Чл. 3. (1) Данъчните декларации по този закон се подават от данъчно задължените лица или от техните законни представители по образец, одобрен от министъра на финансите, който се обнародва в "Държавен вестник".

(3) **По предложение на Националното сдружение на общините в Република България министърът на финансите, след съгласуване с министъра на електронното управление, одобрява със заповед образци на заявления и документи, издавани от общините за признаване, упражняване или погасяване на права или задължения във връзка с местните данъци.**

Чл. 5а. Общините предоставят ежедневна информация по електронен път на Министерството на финансите за:

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя по ред, начин и във формат, определени със заповед на министъра на финансите.

(3) Заповедта по ал. 2 се публикува на интернет страниците на Министерството на финансите и Националното сдружение на общините в Република България

Чл. 71б. (1) Ежегодно в срок до 15 февруари на интернет страницата на общината във формат, определен с наредбата по чл. 6б, ал. 3, т. 1, се публикуват информация и данни за:

1. одобрената план-сметка по видове услуги по [чл. 62](#);
2. приетите основи за изчисляване на таксата за битови отпадъци и размера на таксата за единица основа за текущата година;
3. отчетените разходи за предходната година по видове услуги по чл. 62 и по бюджетни показатели съгласно утвърдената от министъра на финансите единна бюджетна класификация за съответната година, както и друга информация и данни за отчетените разходи за предходната година в съответствие с приетата от общинския съвет основа;
4. отчетените количества събрани и третиращи битови отпадъци за предходната година.

(2) Ежегодно в срок до 31 март Националното сдружение на общините в Република България публикува обобщената информация по ал. 1 по общини, по области и на национално ниво.

§ 13а. До 31 март 2017 г. **Министерският съвет, съвместно с НСОРБ, разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 6б и 67.**

§ 17. **За определяне на броя на ползвателите на услугите в имота по [чл. 62](#) за втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., Националното сдружение на общините в Република България съвместно с председателя на Националния статистически институт:**

1. изготвят предложение за включване като обекти на преброяване и броя на ползвателите на услугите в имота при преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.;

2. определят със съвместен акт реда, начина и срока за предоставянето от страна на Националния статистически институт на съответната община на данни от преброяването относно броя на ползвателите на услугите в имота.

2.6. Закон за регионалното развитие

Чл. 18. (1) В регионите за планиране от ниво 2 се създават регионални съвети за развитие.

(2) Регионалният съвет за развитие координира провеждането на държавната политика за регионално развитие в съответния регион за планиране от ниво 2.

(13) В заседанията на регионалния съвет за развитие с право на съвещателен глас, в качеството им на наблюдатели участват:

6. представител на Националното сдружение на общините в Република България

2.7. Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

чл. 29, (13) Представителите на общините в Регионалния съвет за развитие се определят от представителите на общините, членове на съответния областен съвет за развитие, чрез процедура за избор, организирана от Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), при спазване на принципа за прозрачност.

2.7. Закон за Националната агенция за приходите

Чл. 22. (1) Държавните и общинските органи, компетентни да **регистрират или издават разрешения за извършване на определен вид търговска дейност**, уведомяват агенцията за регистрираните лица или обекти и за издадените разрешения, както и за прекратената регистрация или отнетите разрешения до 15-о число на месеца, следващ тримесечието.

(7) Редът за предоставяне на информация от общините се урежда с инструкция на министъра на финансите, **съгласувана с НСОРБ**.

Чл. 23. Редът за осигуряване на текущия обмен на информация между агенцията, министерствата, контролните органи на Министерството на финансите, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция "ГИТ" и общините се определя с инструкции, издавани от: 1. министъра на финансите и съответния министър; 2. изпълнителния директор и ръководителя на

съответната администрация, когато информацията не се обменя с министерство; 3. **министъра на финансите, съгласувано с НСОРБ.**

2.8 Закон за защита при бедствия

Чл. 54. (1) Създава се **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане** към Министерския съвет.

(2) За членове на комисията се определят министри и ръководители на ведомства или техни заместници, които имат отношение към дейността на комисията, както и **представител на НСОРБ.**

Чл. 62. (1) МС формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия.

(4) **Съветът за намаляване на риска от бедствия включва представители** на ръководствата на министерствата, ведомствата, БАН, висши училища, научно-изследователски институти, **НСОРБ**, БЧК и юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

Чл. 62б. (3) ... към съвета ... **се създава постоянна Национална координационна група**, която включва заемащи ръководна длъжност представители на министерствата, ведомствата, Българската академия на науките, висши училища, научноизследователски институти, **НСОРБ** и юридически лица, включително представители на юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

3. ПРАВОМОЩИЯ ПО СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ

3.1 Закон за предучилищното и училищното образование

Чл. 22 (8) Държавният образователен стандарт по физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие се приема с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването **съгласувано** с министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на финансите и с министъра на младежта и спорта, министъра на културата и **председателя на НСОРБ**.

3.2 Закон за лечебните заведения

Чл. 32. (1) **Националната здравна карта се изработва** от национална комисия, назначена от министъра на здравеопазването, който е председател на комисията. В състава на комисията се включват управителят на НЗК, директорът на Националния център по обществено здраве и анализи, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Медицински одит", **председателят на НСОРБ ...**

Чл. 106 (3) Държавата може да предоставя субсидии на учредени от **общините лечебни заведения за болнична помощ, по предложение на НСОРБ**, в труднодостъпни и/или отдалечени райони по критерии и ред, определени в методика на министъра на здравеопазването, съгласувана с министъра на финансите, в рамките на средствата, предвидени в бюджета на МЗ за съответната календарна година.

3.3 Закон за подпомагане на земеделските производители

Чл. 12 (6) МС, по предложение на министъра на земеделието и храните с **участието на НСОРБ, определя с наредба критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват** в съответствие с правото на Европейския съюз.

3.4 Закон за закрила на детето

Чл. 17а. (1) **Председателят на Държавната агенция за закрила на детето ... разработва съвместно** с министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, министъра на културата, министъра на финансите, министъра на младежта и спорта, управителя на Националния осигурителен институт, секретаря на

Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет и с НСОРБ държавната политика за закрила на детето;

Чл. 18. (1) Към Държавната агенция за закрила на детето се създава **Национален съвет за закрила на детето с консултативни и координационни функции**, в който участват представители на МТСП, МП, МВнР, МОН, Министерството на здравеопазването, МВР, МФ, МК, ММС, АСП, Националната комисия за борба с трафика на хора, Националният съвет по наркотичните вещества, НСИ, НОИ, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на НСОРБ...

3.5. Закон за защита на животните

Чл. 40. Министерският съвет по предложение на министъра на земеделието и храните приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България.

(2) Министърът на земеделието и храните издава наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност.

(6) **Националното сдружение на общините в Република България**, Българският ветеринарен съюз и организациите за защита на животните, регистрирани по реда на [Закона за юридическите лица с нестопанска цел](#), в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, участват при изготвянето на националната програма и на наредбата по ал. 2.

4. УЧАСТИЕ В ОРГАНИ ПО СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ

4.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). НСОРБ има представител в Управителния съвет по силата на чл. 63 от Закона за опазване на околната среда.

4.2 Координационният съвет по водите интегрира политиката по водите и отрасловите политики във водния сектор и координира дейностите по разработването и изпълнението на плановете за управление на речните басейни и на плановете за управление на риска от наводнения. НСОРБ има представител по силата на чл. 10д от Закона за водите.

4.3 Висш медицински съвет е създаден към министъра на здравеопазването. Той е консултативен орган, даващ становища по приоритетите на Националната здравна стратегия и други основни аспекти на здравните политики. В състава му е включен представител на НСОРБ (чл. 6, ал. 2 от Закона за здравето).

4.4 Координационен съвет по концесиите. Съветът е орган към Министерския съвет, който приема Национална стратегия за концесиите, координира действията по изпълнение на плана за действие за държавните концесии. В състава на Координационния съвет е включен изпълнителния директор на НСОРБ (чл. 38, ал. 2 от Закона за концесиите).

4.5 Национален съвет за превенция и защита от домашно насилие. Постоянно действащ консултативен орган към Министерския съвет. Осъществява държавната политика чрез координация, наблюдение и оценка на мерките за предотвратяване и защита от домашно насилие. В състава му е включен изпълнителния директор на НСОРБ (чл. 6а, ал. 4).

4.6 Управителен съвет на Национален фонд „Култура“. Фондът подпомага развитието на културата като набира, управлява и разходва средства, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата. Чл. 26 ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата регламентира участието на представител на НСОРБ.

4.7 Съвет по интелигентни транспортни системи към министъра на транспорта. Координира дейностите при внедряване и използване на интелигентни транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и интерфейси с останалите видове транспорт. НСОРБ участва в съвета съгласно чл. 90а от Закона за автомобилните превози.

4.8. Съвет на настоятелите на БАН. Подпомага развитието на БАН, дава становища и съгласува стратегически документи, предлага мерки за постигане на целите. НСОРБ има представител съгласно чл. 5а от Закона за БАН.

4.9. Консултативен съвет по въпросите на военноинвалидите и военнопострадалите към МС. Оказва помощ и съдействие при провеждане на държавната политика по тези въпроси, обсъжда и приема становища, съдейства за координация между държавните органи. Участието на НСОРБ е регламентирано в чл. 8 – 10 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

4.10. Съветът по геодезия, картография и кадастър е съвещателен орган към министъра на регионалното развитие и благоустройството, който обсъжда основните проблеми и прави предложения по дейностите по компетентност, уредена в чл. 8 от Закона за геодезията и картографията.

4.11. Национален съвет по храните към министъра на земеделието и храните. Съветът е постоянен консултативен орган, който подпомага министъра при провеждане на държавната политика в областта на храните. В състава му е включен председателя на Управителния съвет на НСОРБ (чл. 117, ал. 3).

4.12. Съвет за наблюдение на функциите по насърчаване, защита и наблюдение прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания Националният съвет е консултативен орган при разработване и провеждане на политиката по интеграция. НСОРБ има представител по силата на чл. 17, ал. 3 от Закона за хората с увреждания.

4.13. Национална комисия по изготвянето на Национална аптечна карта към министъра на здравеопазването. В състава на комисията участва и председателя на Управителния съвет на НСОРБ (чл. 227г, ал. 2 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина).

4.14. Консултативно-експертен съвет в областта на лечебните растения към министъра на околната среда и водите. Представителство на НСОРБ по реда на чл. 43 от Закон за лечебните растения.

4.15. Консултативен съвет за насърчаване на МСП към министъра на икономиката; осъществяване на сътрудничество за насърчаване на МСП. Чл. 11 от Закона за малките и средни предприятия урежда представителството на НСОРБ.

4.16. Национален консултативен съвет за младежта; подпомага министъра на младежта и спорта в провеждане на държавната политика в сектора. НСОРБ участва по силата на чл. 10 от Закона за младежта.

4.17. Националният съвет по библиотечно дело е консултативен орган, който предлага на министъра стратегия, политики, стандарт за обслужване в сферата на обществените библиотеки. НСОРБ е представено с-но чл. 47 от Закона за обществените библиотеки.

4.18 Национален експертен съвет по изменение на климата, към министъра на околната среда и водите. По силата на чл. 3 от Закона за ограничаване измененията в климата, НСОРБ има представител.

4.19. Националният съвет по туризма осъществява сътрудничеството и координация в областта на туризма. НСОРБ има участие с-но чл. 7 от Закона за туризма.

4.20. Национален съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към МС. Извършва консултации, сътрудничество и координация между централните и териториалните органи на изпълнителната власт. Участието на представител на НСОРБ е съгласно чл. 6 от Закона за равнопоставеност на жените и мъжете.

4.21. Централна комисия по преброяването през 2021 г. В Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. е уредено създаване на Централна комисия по преброяването. В състава ѝ, който може да се състои от не повече от 20 членове изрично е посочен представител на НСОРБ.

4.22. Съвет по децентрализация на държавното управление. Подпомага МС за осъществяване на държавната политика в областта на децентрализацията. Създаден с ПМС 157/2013 г. Представителите на местната и централната власт са с паритетно участие.

4.23 Съвет по административна реформа към МС, създаден с ПМС 192/2009 г. Консултативен орган за координация на правителствената политика в областта на държавната администрация.

4.24 Национален съвет по демографска политика към МС. Консултативен орган за сътрудничество и координация между държавните органи, органите на местно самоуправление и НПО, създаден с ПМС 138/2014 г.

4.25. Национален съвет по миграция и интеграция. Консултативен орган за формулиране и координация на държавните политики, създаден с ПМС 21/2015 г.

4.26. Национален съвет за превенция на престъпността към МС. Формулира и подпомага реализиране политиката на МС по превенция на престъпността. Създаден с ПМС 215/2012 г.

4.27. Държавната-обществена консултативна комисия по проблемите на безопасността за движение по пътищата има консултативни функции по прилагане на държавната политика в тази област. Създадена с ПМС 229/2003 г.

4.28. Комитет за наблюдение на Споразумението за партньорство, Комитети за наблюдение на програмите, съфинансирани по ЕСИФ. Следят за изпълнение на Стратегията, на ОП. Одобряват предложения за изменения в Споразумението и в ОП. Одобряват разпределението на подкрепата от фондовете по тематични цели. Одобряват предложенията за методология и критерии за подбор. Съгласуват индикативната годишна работна програма. Създадени с ПМС 79/2014 г.

4.29. Управителен съвет на Националния доверителен еко-фонд. Управление на целеви средства, предоставени от държавния бюджет, за дейности, предназначени за опазване на околната среда. Учреден с ПМС 96/2004 г.

4.30 Съвет на директорите на фонд „ФЛАГ“. Подпомага общините, общински и държавно-общински дружества по изпълнението на проекти, финансирани по ОП, ПРСР, ТГС и др., чрез отпускане на заеми. Създаден с Разпореждане 4 на МС през 2007 г.

4.31. Съвет по цифровото десетилетие при Министерския съвет. Осъществяване на цялостна координация, сътрудничество и консултация при разработването, провеждането, мониторинга и оценката на държавната политика в областта на цифровата трансформация в Република България. Член на Съвета е председателят на Управителния съвет на Националното сдружение на общините в Република България

5. УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА МЕСТНИ ВЛАСТИ

5.1 Комитет на регионите. Консултира Европейската комисия, Съвета на ЕС, Европейския парламент при подготовката на законодателство, засягащо местното и регионалното самоуправление. Българската делегация се състои от 12 изборни представители и 12 заместници, които се определят с решение на Министерски съвет, по предложение на Управителния съвет на НСОРБ

5.2 Конгрес на местните и регионални власти на Съвета на Европа. Пан-европейска политическа асамблея на местните и регионални власти, с роля развитие и укрепване на местната и регионална демокрация. Създал е основни документи, възприети с международни договори, вкл. Европейската харта за местно самоуправление. Осъществява мониторинг по прилагането им. Българската делегация се състои от шестима титуляри и шестима заместници.

